6. 12. 2013

ID: 93114

Náhrada škody a daň z přidané hodnoty

Při účtování ceny opravy ze strany opravitele je DPH běžnou součástí ceny díla, takže pro objednatele představuje část nákladů, které musel vynaložit na uvedení poškozené věci do původního stavu. Není proto důvodu, aby tomu odpovídající částka byla v rámci náhrady škody odečítána, resp. aby netvořila součást skutečné škody, jejíž náhrada náleží poškozenému. Jedinou výjimkou z tohoto pravidla je situace, kdy poškozený je sám plátcem DPH, škoda vznikla na jeho majetku, který používá při své činnosti podléhající daňové povinnosti, a vznikl mu zároveň nárok na odpočet DPH vůči správci daně. V takovém případě je skutečnou škodou pouze částka vynaložená na uvedení věci do původního stavu bez uhrazené DPH plátcem na vstupu, neboť pouze o tuto částku se vzhledem k nároku poškozeného na její odpočet majetek poškozeného snížil.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 3039/2011, ze dne 31.10.2013)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce ŘSD ČR, se sídlem v P., zastoupené JUDr. J.D., advokátem se sídlem ve V., proti žalované K. s.r.o., se sídlem v H., o náhradu škody, vedené u Okresního soudu v Uherském Hradišti pod sp. zn. 3 C 71/2007, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně – pobočky ve Zlíně ze dne 2. března 2011, č. j. 59 Co 458/2010-160, tak, že rozsudek Krajského soudu v Brně – pobočky ve Zlíně ze dne 2. 3. 2011, č. j. 59 Co 458/2010-160, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Okresní soud v Uherském Hradišti rozsudkem ze dne 27. 8. 2010, č. j. 3 C 71/2007-114, uložil žalované povinnost zaplatit žalobci 67.092,20 Kč s příslušenstvím, zamítl žalobu ohledně 67.091,80 Kč s příslušenstvím a rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky i vůči státu. Vyšel ze zjištění, že dne 22. 12. 2004 na silnici I. třídy č. 50 v lokalitě Zástřizly při dopravní nehodě poškodilo vozidlo zn. Volvo, jehož provozovatelem je žalovaná, silniční meteorologickou stanici CROSS MET (dále též jen „meteostanice“) ve vlastnictví žalobce. Žalobce se domáhal 134.184,- Kč s příslušenstvím jako rozdílu mezi částkou, kterou zaplatil za opravu meteostanice (579.077,80 Kč), a vyplaceným pojistným plněním od pojišťovny žalované (444.893,- Kč). Soud prvního stupně dospěl k závěru, že žalovaná jako provozovatel vozidla nese podle § 427 obč. zák. objektivní odpovědnost za škodu vyvolanou zvláštní povahou provozu dopravního prostředku. Výši škody 67.092,20 Kč určil jako rozdíl mezi znalcem zjištěnou výší škody (511.985,20 Kč) a částkou vyplacenou žalobci pojišťovnou, neboť vzal v úvahu závěry znalce o výši škody a ztotožnil se i s jeho metodou určení výše škody a zohledněním amortizace meteostanice, ve zbývající části žalobu zamítl. Soud prvního stupně nevyhověl požadavku žalované, aby od výše škody zjištěné znaleckým posudkem byla odečtena daň z přidané hodnoty (dále též jen „DPH“), neboť z listinných důkazů vyplynulo, že pojistné plnění bylo vyplaceno žalobci pojišťovnou včetně DPH, a navíc není důležité, jak konkrétně si poškozený zajistil opravu věci. S odkazem na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 1988, sp. zn. 1 Cz 82/88, publikovaný pod č. 25/1990 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, uvedl, že výši nákladů na uvedení věci do původního stavu je třeba zjistit a stanovit objektivně, a podle ustálené soudní praxe se rovněž vždy zohledňuje výše škody včetně DPH.

Krajský soud v Brně – pobočka ve Zlíně rozsudkem ze dne 2. 3. 2011, č. j. 59 Co 458/2010-160, rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o platební povinnosti žalované změnil tak, že žaloba se i v

této části zamítá, a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů ve vztahu mezi účastníky a vůči státu. Vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, která měl za dostatečná. Dovodil, že podle § 19 zákona č. 588/1992 Sb., o dani z přidané hodnoty, má plátce nárok na odpočet daně, pokud jím přijatá zdanitelná plnění, uskutečněná jiným plátcem, použije při podnikání nebo při činnosti vykazující všechny znaky podnikání. Mají-li být nahrazeny náklady potřebné k uvedení věci do původního stavu, pak v případě, že poškozený je plátcem DPH a škoda vznikla na jeho majetku, který používá při podnikání, představují náklady na opravu tohoto majetku provedené třetí osobou zdanitelné plnění ve smyslu tohoto zákona. Pokud je osoba, která opravu provedla, rovněž plátcem DPH a vůči poškozenému tuto daň uplatnila, vzniká za normálního běhu okolností nárok poškozeného na odpočet DPH vůči správci daně při přiznání DPH na výstupu. Skutečnou škodou pak může být za těchto okolností pouze částka vynaložená na uvedení věci do původního stavu bez uhrazené DPH plátcem na výstupu, neboť pouze o tuto částku se vzhledem k nároku poškozeného na její odpočet majetek poškozeného snížil. S odkazem na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 11. 2006, sp. zn. 25 Cdo 1952/2006, odvolací soud uvedl, že nic nebrání poškozenému, aby nárok na odpočet této daně vůči správci daně uplatnil. Poškozenému žalobci jako plátci DPH podle § 5 odst. 3 a přílohy 3 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, vznikla škoda na majetku, který používá k podnikání. Mají-li být uhrazeny náklady na uvedení věci do původního stavu, pak náklady na opravu věci provedené plátcem DPH představují zdanitelné plnění. Protože žalobci vznikl nárok na odpočet předmětné částky DPH vůči správci daně při jejím přiznání na výstupu, může být skutečnou škodou toliko částka vynaložená na uvedení věci do původního stavu bez uhrazené DPH plátcem na výstupu, pouze o tuto částku se totiž snížil majetek poškozeného. Podle citovaného rozhodnutí Nejvyššího soudu není možné považovat zaplacenou DPH na vstupu za účelně vynaložené náklady na odstranění škody, když za normálního běhu okolností nic nebrání poškozenému, aby nárok na odpočet DPH vůči správci daně uplatnil. Zjištěná škoda tedy byla žalobci zcela uhrazena plněním pojišťovny.

Proti měnícímu výroku tohoto rozsudku podal žalobce dovolání, v němž podle § 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř. vytýká odvolacímu soudu nesprávnou aplikaci právního předpisu, neboť v napadeném rozhodnutí uvedl znění zákona č. 588/1992 Sb., přestože v době vzniku nehody i plnění již platil zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty; principy zákona účinného v době vzniku škody jsou odlišné od principů zákona předchozího. Namítá, že Ředitelství silnic a dálnic ČR jako státní příspěvková organizace nebyla zřízena za účelem podnikání, tudíž její hlavní činnost není ve smyslu zákona č. 235/2004 Sb. ekonomickou činností a není tedy z tohoto titulu osobou povinnou k dani a v rámci této činnosti si neuplatňuje daň na vstupu. Vedle své hlavní činnosti uskutečňuje i některé další činnosti, které svým charakterem spadají mezi ekonomické činnosti, a v tomto smyslu je plátcem DPH. Dále vytýká odvolacímu soudu, že nepoučil žalobce podle § 118a o.s.ř. o povinnosti tvrdit, zda provozování meteostanice spadá do hlavní či vedlejší činnosti žalobce a zda žalobce je či není plátcem DPH. Soud se nezabýval ani tím, zda poškozená věc sloužila dovolateli k podnikání, pouze konstatoval, že ji žalobce k podnikání používá, aniž by bylo zřejmé, na základě jakých zjištění k takovému závěru dospěl. Dovolatel nikdy netvrdil, že meteostanici používá k podnikání, přičemž ze zřizovací listiny vyplývá, že hlavní činnost dovolatele není podnikatelská a neslouží k dosažení zisku. Proto dovolatel poškozenou meteostanici pouze spravuje, nepoužívá ji k podnikání, a tudíž se na něj v tomto ohledu nevztahuje plátcovství DPH. Navrhl, aby dovolací soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil k novému projednání.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) vzhledem k datu vydání napadeného rozhodnutí postupoval podle dosavadních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2012 – srov. čl. II bod 7. zákona č. 404/2012 Sb. – dále též jen „o.s.ř.“). Po zjištění, že dovolání bylo proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu podáno v zákonné lhůtě (§ 240 odst. 1 o.s.ř.) účastníkem řízení, zastoupeným advokátem ve smyslu § 241 o.s.ř., dospěl k závěru, že dovolání, které je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř., je důvodné.

Nesprávné právní posouzení věci, které dovolatel uplatňuje jako důvod dovolání [§ 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř.], může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

Odvolací soud vycházel ze správného závěru, že náhrada škody za poškození věci může být představována částkou, kterou poškozený vynaložil na opravu věci, provedenou třetí osobou. Výši škody sice určil nikoliv podle fakturované a zaplacené částky, nýbrž podle znaleckého posudku, který náhradu snížil o tzv. amortizaci, nicméně vzhledem k vázanosti dovolacího soudu rozsahem dovolání a vymezením dovolacího důvodu je předmětem dovolacího přezkumu jen otázka, zda součástí ceny opravy, kterou hradí škůdce, je i DPH, jestliže ji poškozený jako objednatel zaplatil.

Není pochyb o tom, že při účtování ceny opravy ze strany opravitele je DPH běžnou součástí ceny díla, takže pro objednatele představuje část nákladů, které musel vynaložit na uvedení poškozené věci do původního stavu. Není proto důvodu, aby tomu odpovídající částka byla v rámci náhrady škody odečítána, resp. aby netvořila součást skutečné škody, jejíž náhrada náleží poškozenému. Jedinou výjimkou z tohoto pravidla je situace, kdy poškozený je sám plátcem DPH, škoda vznikla na jeho majetku, který používá při své činnosti podléhající daňové povinnosti, a vznikl mu zároveň nárok na odpočet DPH vůči správci daně. V takovém případě je skutečnou škodou pouze částka vynaložená na uvedení věci do původního stavu bez uhrazené DPH plátcem na vstupu, neboť pouze o tuto částku se vzhledem k nároku poškozeného na její odpočet majetek poškozeného snížil (srov. podle předchozí právní úpravy rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 11. 2006, sp. zn. 25 Cdo 1952/2006, publikovaný pod C 4648 v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek NS, C. H. Beck).

Při řešení otázky, zda se uvedené závěry týkají i žalobce, aplikoval odvolací soud zákon č. 588/1992 Sb., o dani z přidané hodnoty, který byl účinný před 1. 5. 2004, odkdy jej nahradil zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty. Vzhledem k tomu, že k dopravní nehodě došlo dne 22. 12. 2004 a že oprava byla provedena poté, je zřejmé, že byl použit nesprávný právní předpis, neboť od 1. 5. 2004 se postavení plátce daně a celý systém výběru této daně řídí zákonem č. 235/2004 Sb. Odvolací soud řešil podmínky, od nichž se odvíjí rozsah náhrady škody, citací a výkladem zákona č. 588/1992 Sb., zatímco závěr o tom, že žalobce je plátcem DPH, opřel bez bližšího odůvodnění o odkaz na § 5 odst. 3 zákona č. 235/2004 Sb. a na jeho tehdy účinnou přílohu 3, aniž vyložil, zda přijetím zdanitelného plnění od opravitele vznikl žalobci ve smyslu § 72 zákona č. 235/2004 Sb. nárok na odpočet daně na vstupu. Bez této podmínky nelze uvažovat o tom, že by zaplacená DPH nebyla součástí skutečné škody na věci. Jinými slovy, samotné postavení poškozeného jako osoby povinné k dani neznamená, že nemá nárok na náhradu škody včetně DPH, kterou zaplatil v rámci ceny opravy, jestliže není najisto doloženo, že zároveň uplatnil nebo byl oprávněn uplatnit u správce daně odpočet daně na vstupu u konkrétního přijatého zdanitelného plnění (opravy).

Je tedy zřejmé, že právní posouzení věci je neúplné, a tedy nesprávné. Nejvyšší soud proto rozsudek odvolacího soudu podle § 243b odst. 2 části věty za středníkem o.s.ř. v měnícím výroku o věci samé a na něm závislých výrocích o náhradě nákladů řízení zrušil a věc v tomto rozsahu vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 věta první o.s.ř.).

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Plat
- Podnájem bytu (exkluzivně pro předplatitele)
- Pojištění (exkluzivně pro předplatitele)
- Předkupní právo (exkluzivně pro předplatitele)
- Restituce (exkluzivně pro předplatitele)
- Spotřebitel (exkluzivně pro předplatitele)
- Odporová žaloba
- Autonomie vůle (exkluzivně pro předplatitele)
- Správní žaloba a trestní rozsudek
- Střídavá péče (exkluzivně pro předplatitele)
- Styk dítěte s rodičem (exkluzivně pro předplatitele)